

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/392

Karar No : 1980/452

ÖZET: Sorgu Hâkimliği'nin görevsizlik kararından sonra, sıkıyönetim askeri mahkemesine açılan kamu davası üzerine, bu mahkemece 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine dayanılarak görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulamayacağı hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Kemalettin Tan ve arkadaşları

O L A Y : 17.12.1978 tarihinde Devrimci Yol Gazetesi'nin Aralık 1978 özel sayısının 34. nüshasını arkadaşlarıyla birlikte Karabük Kayabaşı mevkiinde dağıtan Halit Köklü; sağ görüşlü sanıkların hücumuna uğrayıp dövülmüş, sonradan kaldırıldığı hastanede vefat etmiştir. Karabük C.Savcılığı 25.12.1978 günlü talepname ile, sanıkların müessir fiil neticesi adam öldürmek, bu suça yardım suçlarını işlediklerini ileri sürerek Karabük Sorgu Hakimliğine kamu davası açmıştır.

Karabük Sorgu Hâkimliği, 23.3.1979 tarihinde, 1978/113-1979/23 sayı ile; 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre, davaya sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılması gerektiği, zira suçun, sıkıyönetim ilânına neden olan suçlardan kapsamında bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Bu karardan sonra Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı, 11.10.1979 günlü iddianame ile, olay kısmında oluş biçimi açıklandığı üzere sanıkların, müessir fiil neticesi ölüme sebebiyet vermek suçunu işlediklerinden bahisle eylemlerine uyan Türk Ceza Yasası'nın 448. maddesi yoluyla 452/1., 31., 33. maddelerine göre, ayrı ayrı cezalandırılmaları istemiyle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askerî Mahkemesi'ne kamu davası açmıştır.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askerî Mahkemesi, 25.8.1980 tarihinde, 1980/139-9 sayı ile; suçun sıkıyönetim bölgesi dışında işlendiği, 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesindeki koşulun araştırılması gerektiği, sanıklar hakkında sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan dava bulunmadığı, sanıklardan biri hakkında sıkıyönetim mahkemesinde görülen bir davanın görevsizlik kararı ile Karabük Ağır Ceza Mahkemesi'ne intikal ettiği, şu hale göre 13. maddedeki koşulun gerçekleşmediği, olayın siyasi görüş ayrılığından doğmasının, sanıkların sıkıyönetim askeri mahkemesinde yargılanmalarını gerektirmediği, zira sanıklara atılı suçun sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunmadığı, davaya bakmanın Karabük Ağır Ceza Mahkemesi'ne ait olduğu kanısına varıldığı belirtilerek 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre görevli yargı yerinin

.../....

tayini için Mahkememiz'e başvurmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özduval, İsmail Oğuz Orhan Erdem, Şeref Tolunç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmaları ile yaptığı 8.12.1980 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın davada Adli, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı yerlerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Yavuz Öğüt'ün yöntemine uygun olmayan başvurunun reddi gerektiği biçimindeki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Talepname ile açılan kamu davasında Karabük Sorgu Hâkimliği'nce görevsizlik kararı verildiğinden, önce ve özellikle sorgu hakimliğinin verecekleri görevsizlik kararlarının nitelikleri ve doğuracağı sonuçlar üzerinde durmak ve Askeri Mahkemece 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yapıldığı bildirilen başvurunun, usulüne uygun olup olmadığını saptamak gerekmektedir.

Ceza Muhakemeleri Usülü Kanunu'nun 171. ve onu izleyen maddelerine göre, ilk soruşturmaya tâbi hallerde, kamu davası, C.Savcılığı tarafından düzenlenen ve sorgu hakimliğine verilen talepname ile açılır. Talepnameyi alan sorgu hakimi, Ceza Muhakemeleri Usülü Kanununun 173. maddesine göre bu talepnameyi "görevsizlik veya yetkisizlik, kamu davasının kabule şayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tâbi cinsten bulunmaması yahut fiilin cezayı müstelzim olmaması" sebeplerinden birine dayanarak reddetme yetkisine sahiptir. Öte yandan aynı Yasa'nın 191. maddesi sorgu hakimine "ilk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına, sanığın mahkemesinin men'ine, kamu davasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına" karar verme yetkisi tanımaktadır.

Olayda sorgu hakimi, ilk soruşturma açıldıktan sonra görevsizlik kararı vermiştir. Uygulamada sorgu hâkimlerinin, bu işte olduğu gibi, görevsizlik kararları verdikleri ve Ceza Yargılama Usulüne ilişkin ve öğretici alanındaki eserlerde de sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları verebileceklerinin yapıldığı görülmektedir.

Sorgu Hâkimleri, özellikle başka yargı kuruluşunun görevine giren işlerde, örneğin askeri mahkemelerde son soruşturmanın açılmasına karar veremeyecekleri gibi, tesis ettikleri görevsizlik kararları da, Ceza Yargılamaları Usulü Yasası'nın 263. maddesinde belirtilen sonucu doğuramaz. Sözü edilen madde de görevsizlik kararları için "bu karar son tahkikatın açılmasına dair olan bir kararın bütün neticelerini hasıl eder" hükmünün öngörülmüş olmasına karşın, sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları, böyle bir

sonuç ortaya koyamaz. Çünkü bu kararın "talepnamenin reddi" niteliği taşıdığı açıktır v bu kararın görevli mahkemeye usulüne göre dava açılincaya kadar, kamu davasına ortadan kaldırdığını kabul etmek, Ceza Usulü Yasası'nın 171., 191. ve 263. maddeleri gereğidir.

Nitekim talepnamenin reddi anlamına gelen bu görevsizlik kararı üzerine, kamu da vası ortadan kalkmış ve askeri savcılıkça düzenlenen iddianameyle askeri mahkemeye yeni den kamu davası açılmıştır. Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi ise, Karabük Ağır Ceza Mahkeme si'nin davaya bakması gerektiğinden sözederek görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunmuştur.

Bu başvurunun yöntemine uyularak yapılp yapılmadığı hususuna gelince:

2247 sayılı Yasa'nın 1. maddesine göre, Uyuşmazlık Mahkemesi, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasında görev ve hüküm uyumsuzluklarını kesin olarak çözmekle görevlidir. Öte yandan aynı Yasa'nın 19. maddesi "adli, idari ve askeri yargı mercileri den birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii, davada görevsizlik karar veren mercinin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurur...." hükmünü taşımaktadır.

Ceza Yargılamaları Usulü Yasası'nın 171.,173., 191. ve 263. maddeleri hükümlerin göre sorgu hakimlerince verilen görevsizlik kararı, talepnamenin reddi anlamı taşıdığından, bu karar adli yargı yerinde açılmış olan kamu davasını ortadan kaldırmış ve askeri savcılıkça sıkıyönetim askeri mahkemesine yeniden kamu davası açılmıştır.

Sıkıyönetim askeri mahkemesine, davanın doğrudan doğruya açılması, ortada bu mahkemede Ceza Yargılamaları Usulü Yasası'nın 263. maddesi anlamında son soruşturmanın açılması sonucunu doğuran bir görevsizlik kararı ve ayrıca başvurma kararında yazılı olduğunun aksine, Karabük Ağır Ceza Mahkemesi'nce de verilmiş bir görevsizlik kararı bulunması karşısında 19. maddeden sözedilerek başvurulması, 2247 sayılı Yasa'nın söz konusu maddesiyle düzenlenen koşullar gerçekleşmediğinden, bu başvuru, yöntemine aykırı ve yetkisiz yapılan bir müracaat durumuna gelmiştir.

Bu nedenle yetki sınırları aşılarak ve usulsüz olarak yapılan Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin başvurusunun, 2247 sayılı Yasa'nın 1., 19. ve 27. maddeleri uyarınca reddine karar verilmelidir.

.../...

SONUÇ: Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3^ü numaralı Askeri Mahkemesi'nin bu iş iç 2247 sayılı Yasa'nın 1. ve 19. maddelerinde öngörülen hükümler karşısında Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma yetkisi bulunmadığından vaki başvurunun aynı Yasa'nın 27. madde si uyarınca reddine 8.12.1980 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

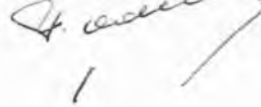
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

Ismail Oğuz

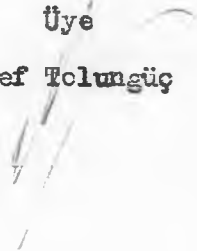
Üye

Orhan Erdem

Üye

Şeref Tolungüç

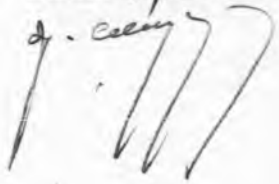
Üye

Servet Tüzün -

Üye

Hasan Çelikkale

i/ç

Bu kararın kesinleştiği
tarihinde...

Başkan

